

Η ΛΑΥΡΑ ΤΟΥ ΠΕΤΡΑΡΧΗ

Ό εν Άβινιόν τάφος της. Επίσκεψις του Φραγκίσκου του Α' στην Άβινιόν. Διαταγή ν' ανοιχθή ο τάφος. Τι εύρέθησαν εντός αυτού. Τά όσα τής Λαύρας και ή κασετίνα με την περγαμνήν. Ό σοφός μοναχός Υάκινθος. Τό επίγραμμα του Φραγκίσκου στην Λαύρα.

Περί τά μέσα του Σεπτεμβρίου του 1533 μία λαμπρά βασιλική συνοδεία, παρακολουθουμένη από άρειμανίους σωματοφύλακας, έμπαινε καλλάζουσα στην Άβινιόν, πόλιν τής μεσημβρινής Γαλλίας. Ήταν ο βασιλεύς τής Γαλλίας Φραγκίσκος ο Α', όστις έπι- σκέφτοταν την Άβινιόν, με τόν πόθο, με τόν αποκλειστικό σκοπό, να δη με τά ίδια του τά μάτια τόν τάφο μιας γυναίκας πού 185 έτών άποθανούσης, γυναίκας, ή όποία με τού έρωτα, τόν όποιο ένέπνευσε στόν έρωτικώτατο πάντων τών ποιητών τής Ιταλίας, τόν Πετράρχην, άπεθανάτισε τόν όνομά της. Τό πλήθος «άείποτε φιλήμον και φιλοθεάμον», συνωστίζονταν γύρω στό δημαρχείο, όπου έμελλε να κατάλυσή ο Βασιλεύς, ο Φραγκίσκος ο Α' ο τόνον μεγαλεπήβολος, ο άνδρειος και τολμηρός.

Ό βασιλεύς δεχθείς τās άρχάς τής πόλεως έζήτησε κατόπιν χω- ρίς άνάβολή άπ' τόν δήμαρχο να όδηγηθή στην μονή τών Φραγκι- σκανών, όπου τώ 1348 είχε ταφή ή Λαύρα, ή ώραία του Πετράρχη έρωμένη. Ή πλουσία αυτή μονή βρισκόταν σ' ένα ώραίο, κατάφυτο ύψωμα στά πρόθυρα τής πόλεως. Στο μεγαλοπρεπή τής μονής ναό βρισκόταν μία λευκήν μαρμάρινη άνεπίγραφη πλάκα, ή όποία έκα- λείτο κοινώς «ο τάφος τής Λαύρας».

Ό βασιλεύς χαιρετήσας μ' ένα χαμόγελο τούς μοναχούς πούσαν μαζευμένοι στό προαύλιο και διακόψας την λατινική προσφώνησι του παχυνάτου ήγουμένου ο όποιος άγωνίζεταν να διαβάση αυτήν έν χειρογράφου, διευθύνη βιαστικά στόν ναό και στάθηκε μπρός στόν άπλό έκείνο τάφο. Έπειτα στραφείς πρός τόν δήμαρχον, ο όποιος έκτελούσε χρέη όδηγού, τόν ρώτησε :

— Άνοιχθηκε ποτέ ο τάφος αυτός ;

— Όχι, Μεγαλειότατε, άπάντησε ο δήμαρχος, ποτέ δέν άνοιχ- θηκε. Είνε μάλιστα άμφίβολο κι' άν είνε αυτός ο τάφος τής περι- φήμου Λαύρας.

— Έπιθυμώ λοιπόν, είπε ο Φραγκίσκος, ν' άνοιχθή σήμερα μπροστά μου, για να βεβαιωθώμεν σχετικώς.

Ή έπιθυμία του Φραγκίσκου ήταν για όλους προσταγή.

Καθάρισα λοιπόν πρώτα την έπιτάφιο πλάκα, έπί τής όποιας έφάνηκαν ίχνη οικισήμου, σβυσμένα άπ' την πολυκαιρία. Έπάνω άπ' τό οικίσχημο ήταν χαραγμένο ένα θαυμάσιο ρόδο.

Κατόπιν άνοιξαν άμέσως τόν τάφο. Στο βάθος ένός περιπού μέτρον βρέθηκαν όλίγα όστα, μία όλόκληρη σιαγόνα, κοντά δε σ' αυ- την βρισκόταν μία μικρή μολυβένια κασετίνα κλεισμένη με σιδερέ- νιο σύρμα. Ή κασετίνα αυτή περιείχε μία περγαμνήν σφραγισμένη με πράσινο βουλοκέρι. Στην άκρη της κρέμοταν ένα χάλκινο μεταλλ- λιο, τό όποιον παρίστανε γυναίκα έμορφη, πού στέπαζε με τό δεξι- της χέρι τό γυμνό της στήθος. Έπίσης έπί του μεταλλίου ήσαν χα- ραγμένα τέσσερα κεφαλαία γράμματα M. L. M. J. Ό βασιλεύς περι- ρεργάζετο τά πάντα με πολύ ένδιαφέρον. Τέλος άφού κτύταξε άρ- κητή ώρα και τά κεφαλαία γράμματα του μεταλλίου, έφώνησε :

— Δέν υπάρχει άμφιβολία... Ό τάφος αυτός είνε τής Λαύρας. Τά τέσσερα κεφαλαία στοιχεία σημαίνουν : «Madonna Laura Mor- ta Jacce». — (Ή Δέσποινα Λαύρα νεκρά >είται).

Οι αύλικοί, πρόθυμοι πάντοτε να κολακεύουν τόν ήγεμόνα των, έξεφρασαν διά πομπωδών λόγων τόν θαυμασμόν αυτών έπί τή έπι- γραφική δεινότητι του μονάρχου.

Έζήτησαν κατόπιν προσεκτικά και την περγαμνήν. Σ' αυτή ήταν γραμμένη μία Ιταλική όδη. φέρουσα την ύπογραφην του Πετράρχου.

Ό βασιλεύς παρατηρήσας με προσοχή τόν άνοιχτό τάφο γύρισε πρός τόν ήγουμένον τής μονής και του είπε :

— Θα φροντίσω ν' άνεγερθή κατάλληλο μασωλείο εις μνήμην τής σπανίας αυτής γυναίκός, τής όποιας τά όστα έτοποθετήθησαν ένταύθα. Τώρα όμως, άγιε ήγουμένε, θά με ύποχρεώσης τά μέγι- στα, άν μου δώσης μερικώς βιογραφικές πληροφορίες περι τής Λαύ- ρας, την όποίαν δικαίως ή πόλις σας σεμνύνεται ότι εγέννησε.

Ό ήγούμενος, άνθρωπος έντελώς σχεδόν άγράμματος, μη γνω- ρίζων ίσως καλά—καλά ποιά ήταν ή Λαύρα και ποιάς ο Πετράρχης, ταράχτηκε όλίγον. Έχοντας όμως έμφυτη έτοιμότητα πνεύματος, ά- πάντησε στό βασιλέα με θάρρος.

— Έχουμε, Μεγαλειότατε, στη μονή μας ένα μοναχόν σοφόν εις ήκρον, τόν πατέρα Υάκινθον, ο ό- ποιος μέρα και νύχτα διαβάσει. Αυ- τός θά είνε βέβαια σε θέσι να σας δώση τας πληροφορίες πού ζητάτε.

— Άς έλθη λοιπόν ο πάτερ Υ- άκινθος, διέταξεν ο βασιλεύς...

Μετά παρέλευσιν όλίγων λεπτών εισήλθε στό ναό και στάθηκε μπρός στόν βασιλέα ένας μοναχός πενήν- τάρης, άσπρομάλλης και κοκκαλιάρης, κρατώντας ένα βιβλίον στό χέρι.

— Σύ είσαι ο πάτερ Υάκινθος ; είπεν ο Φραγκίσκος.

— Έγώ είμαι, Μεγαλειότατε, άπάντησεν ο μοναχός.

— Ζητώ μερικώς πληροφορίες περι του βίου τής έρωμένης του Πετράρχη, μπορείς να μάς πής τίποτε ;

— Βασιλεύ, είπεν ο μοναχός, μεγάλη είνε ή τιμή, την όποία μου κάμνεται. Περι τής ώραίας Λαύρας γνωρίζω τά έξης : Ό πατέ- ρας της Ουδιδέτ Νόβε κατήγετο από παλαιόν τής Προβηγγίας οίκον, ήταν άνθρωπος πλούσιος και άπελάμβανε γενικής ύπολή- ψεως για τό έντιμον και άκέραιον του χαρακτήρος του. Ή Λαύρα ήταν ή πρωτότοκος αύτου θυγάτηρ, γεννηθείσα τά 1307. Δέν ειχεν δε άκόμη περάση τό εικοστόν τής ηλικίας της έτος, όταν έξαφνα έχασε τόν πατέρα της, όστις έξέπνευσε στάς άγκάλας της και τής άφησε σημαντική κληρονομία.

Λίγον καιρό ύστερα από τόν θάνατον του πατέρα της ή παρά πάντων διά τά φυσικά και ήθικά της προτερήματα θαυμαζόμενη κόρη παντρεύτηκε με τόν Ούγον Σάδη, άνδρα από ευγενή τής Άβι- νιόν οίκον, όστις έκτιμών τά σπάνια της συζύγου του προτερήματα κατέστησε τόν οίκόν του κέντρον τών ευγενών έντοπίων και έξ- νων, οι όποιοι κατά την τρίτην δεκαετηρίδα του ΙΔ' αιώνος διέμε- ναν στην Άβινιόν, καθέδραν τότε τών Παπών. Ή Λαύρα εις τās συναστροφάς αυτάς έλαμπε σαν βασίλισσα. Κατά τό 1327 διελ- θών διά τής πόλεως ταύτης και ο νέος τότε την ηλικίαν Πετράρχης, συναντήθηκε με την Λαύρα σ' ένα ναό, την ειδε και την άγάπησε ! Νά, μάλιστα, πώς διηγείται ο ίδιος την ιστορία του έρωτός του αυτού :

— «Ή Λαύρα πρωτοφάνηκε έμπρός μου κατά τά πρώτα έτη τής νεότητός μου, τό 1327, στάς 6 του Άπριλή, στόν εν Άβινιόν ναόν τής Άγίας Κλάρας και στην ίδια αυτή πόλι, τόν ίδιο μήνα, στίς 6 δηλαδή του Άπριλή του 1348 άνεληφθη από τόν κόσμο του- τον, ένω έγώ βρισκόμουν στη Βερώνα, ούδεμίαν περι του τρομερού συμβάντος έχων είδησιν. Έν Πάρμη έλαβα τη θλιβερή άγγελία του θανάτου της τόν μήνα Μάιον του αυτού έτους, τό πρωί τής 19 του μηνός. Τό άγνότατον και ώραϊότατον τής Λαύρας σήμα κη- δεύθηκε τό έσπέρας τής ίδιας ήμέρας του θανάτου της, ή δε ψυχή αυτής επέταξε στούς ούρανούς, άπ' όπου ειχεν έλθη ! Τής Λαύρας τās άρετάς άγάπησα, τās αφθάρτους. Δέν άφοσιώθηκα σε κανένα θνητό πλάσμα, άφοσιώθηκα στην υπεράνθρωπη αυτής ψυχή, άφο- σιώθηκα στά δυσεύρετα αυτής προτερήματα. Αυτή μ' έδίδαξε πώς ζούν οι κάτοικοι του Ούρανού. Στόν έρωτά μου αυτών δέν ύπήρχε τίποτε τό ύλικόν, ούδέν τό αισχρόν, ούδέν τό έγκληματικόν, έκτός άν έγκληματικόν όνομάση κανείς τό υπερβολικόν τής άγάπης. Όμολογώ άκόμη ότι άν στόν κόσμο αυτών άπόχτησα μία μικρή φήμη, την όφείλω στην γυναίκα έκείνη !

Ναι, ή Λαύρα έσωσε την νεότητά μου, μ' άνάγκασε να άτενίσω πρός τά ούράνια και τά θεία. Τι δέν κατορθώνει ο έρως ! Κανείς δέν ύπάρχει πού να τολμήση να κατηγορήση την Λαύραν για >αμιά πράξι πρόστυχη ή άκόμη για τό παραμικρό άπρεπές κίνημα. Όλοι την έσεβοντο και την άγαπούσαν. Ύψηξεν ή μόνη γυναίκα πού μου ήρεσεν επί τής γής !...»

Μετά την άνάγνωσιν τής περικοπής αυτής του Πετράρχου, ο πάτερ Υάκινθος συνέχισε την όμιλίαν του.

— Και πάλιν, είπε, όλίγον πρό του θανάτου τής Λαύρας, τό 1342 έπεσκέφη την Άβινιόν ο Πετράρχης, ένδοξος πλέον ως ποιη- τής. Άλλά την φορά αυτή ή Λαύρα δέν ήταν πλέον ή εικοσαετής ώραία κόρη. Κατατύχεται πλέον υπό νόσου σκληράς, νόσου άνιά- του, τής φθίσεως. Ένστυφάσης τέλος τώ 1348 εις την πόλιν τής Άβινιόν τής πανώλους, ή Λαύρα προσεβλήθη ύπ' αυτής και άπέ- θανε !... Τοιαύτη ύπήρξε, Μεγαλειότατε, ή γυναίκα, τής όποιας τόν τάφο είδες πού όλίγον ν' άνοίγεται ένώπιόν σου...

«Και έγώ μέν, βασιλεύ, έτίμησα την μνήμην τής άθανάτου Λαύ- ρας ως πτωχός μοναχός και άσημος φιλόλογος; άπόκειται όμως τώρα και σε Σας να τιμήσετε αυτήν ως ισχυρός ήγεμών και ως >Πατήρ τών γρημμικτων»...

Ό Φραγκίσκος έβγαλε τότε από την τσέπη του ένα μικρό περιχρυσο σημειωματάριο και έγραψε προχεί- ρως σ' αυτό τό κάτωθι επίγραμμα για την Λαύρα :

«Στόν μικρόν αυτών χώρο περι- κλείεται ότι έγέμισε τόν κόσμο με την φήμη του. Γραφίδα, κό- πους, γλώσσας, γνώσεις, τά πάντα υπερενίκησεν ο έραστής τοιαύτης γυναίκός. Ω ευγενής ψυχή ! πώς θά μπορούσας καλύτερα να σ' έ- παινήση κανείς, σε πού δοξάσθηκες τόσο, άν όχι διά τής σιωπής, ο λό- γος είνε πάντοτε άνεπαρκής και άνίσχυρος, όταν τό θέμα είνε του λόγου άνώτερον !»

(Μετάφρασις)

